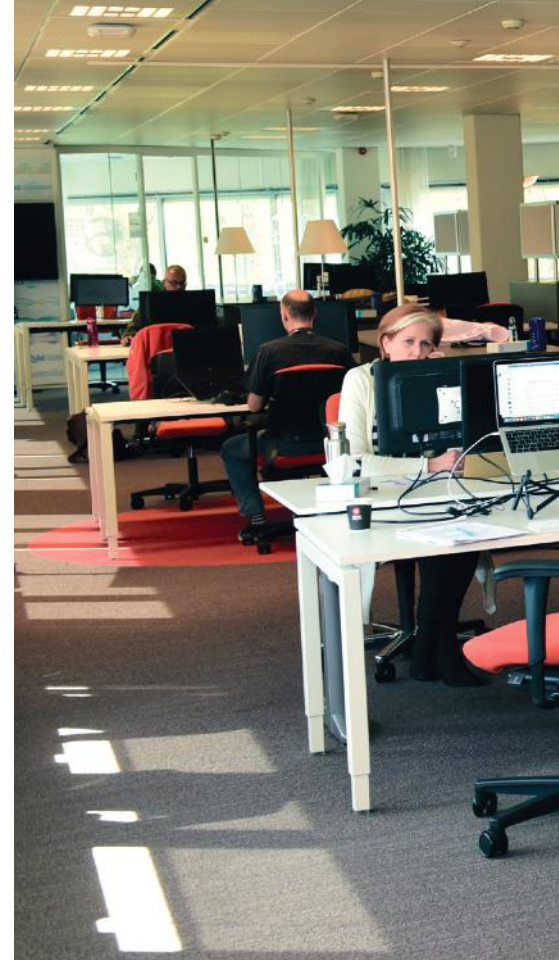

Covid-19: uitdaging voor landelijke crisiscoördinatie

De coronacrisis is de grootste uitdaging ooit voor het Nederlandse stelsel voor crisisbeheersing. Niet eerder is de nationale crisismanagementstructuur tot op het allerhoogste niveau opgetuigd en gedurende zo lange tijd. Na de uitbraak van de coronapandemie in maart werd in Zeist een speciaal Landelijk Operationeel Team-Covid-19 (LOT-C) ingericht, om alle operationele coördinatievraagstukken rond de coronacrisis in de veiligheidsregio's het hoofd te kunnen bieden.

Het LOT-C werd geformeerd in opdracht van de Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid (NCTV) en de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio. Het speciale coördinatiecentrum vond in maart, met steun van de Veiligheidsregio Utrecht, eerst onderdak in de brandweerkazerne van Zeist. Maar daar was de beschikbare werkruimte al snel niet meer geschikt om voor de tientallen functionarissen van brandweer, politie, gemeenten en defensie 'coronaproof' werkruimte te bieden. Daarom verhuisde het LOT-C na enige tijd naar het pand van farmaceutisch bedrijf GSK in Huis ter Heide, waar enkele verdiepingen leeg stonden. Door de ruime opzet van de werkplekken, uitgekiende looproutes in het pand en een strak toegangs- en hygiëneprotocol, konden de leden van het LOT-C veilig werken met een minimaal risico op besmetting.

Scenario's en adviezen

"Het LOT-C is het multidisciplinaire informatieknooppunt tussen het Rijk en de veiligheidsregio's bij de corona-aanpak", vertelt *IJle Stelstra*, algemeen directeur van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) en hoofd van het LOT-C. "De kerndiensten brandweer, politie en GGD-GHOR hebben samen met het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum, defensie en het IFV specialisten samengebracht in één team dat zowel de veiligheidsregio's als het Rijk ondersteunt. Onder andere met het opstellen van scenario's, operationele adviezen en het continu bewaken van het operationele beeld in Nederland. Hoe is de paraatheid

van de hulpverlening? Worden de maatregelen en noodverordeningen goed nageleefd? Hoe kunnen we de schaarste in beschikbare mensen en middelen in de hulpverlening zo goed mogelijk over het land verdelen? Er ligt heel veel op ons bordje en ook voor een langere periode. We zijn begonnen in een crisismanagementstructuur, maar toen de pandemie langer voortduurde, hebben we onze inzet omgebogen naar een meer structurele werkorganisatie."

Volgens Stelstra was het een behoorlijke opgave om kwalitatief goed personeel te vinden om de diverse secties van het LOT-C te bemensen. "Het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum was – vol opgeschaald – al actief met het coördineren van coronagerelateerde zaken, maar heeft maar een kleine vaste staf. Aanvullend personeel voor het LOT-C werd vanuit de veiligheidsregio's, de politie en defensie gedetacheerd. Die diensten waren echter ook al maximaal opgeschaald voor de aanpak van de crisis in hun eigen regio of kolom. We moesten dus via verschillende wegen op zoek naar menskracht voor het team. We hebben onder andere een beroep gedaan op oud-functionarissen met crisismanagementervaring en ook het IFV heeft de nodige personele capaciteit beschikbaar gesteld."

Er waren ook omstandigheden waardoor de beschikbaarheid van mensen voor crisiscoördinatie op het hoogtepunt van de crisis relatief groot was. Namelijk het feit dat heel veel majeure evenementen als gevolg van de pandemie werden afgelast. Stelstra: "Dit had voor Nederland het jaar van de mega-evenementen moeten worden. Met als

IJle Stelstra (rechts) en Maarten Dewachter in het LOT-C: gebundelde kracht voor coördinatie.

hoogtepunten het Eurovisie Songfestival en de Grand Prix in Zandvoort en daarnaast tal van activiteiten rond de viering van 75 jaar vrijheid. Met het oog op al die evenementen waren bij onder meer de politie alle verlopen al ingetrokken. Toen al die evenementen niet konden doorgaan, was er voldoende personeel beschikbaar voor de bemensing van regionale en landelijke crisisteams.”

Totaaloverzicht

De coronagerelateerde coördinerende activiteiten van het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC) in Driebergen zijn na de realisatie van het LOT-C in dit team in Zeist geïntegreerd. Het samenstellen van een operationeel beeld, overzicht houden, het samenbrengen van informatie, en opstellen van adviezen op basis van scenario-analyses, waren volgens *Maarten Dewachter*, hoofd van het LOCC, de belangrijkste activiteiten van het LOT-C. Daarbij was de focus heel breed. “De corona-uitbraak begon als een medische crisis, maar raakte als gevolg van de maatregelen om virusverspreiding te stoppen al snel veel aspecten van de samenleving. In alle veiligheidsregio’s zijn noodverordeningen van kracht en moet worden gehandhaafd op het voorkomen van grote mensenconcentraties om het besmettingsrisico te beperken. Daarbij ondersteunde het LOT-C onder andere met een nalevingsmonitor, waarmee we van dag tot dag maar vooral in drukke weekenden konden monitoren hoe de maatregelen uitpakten en of de verboden en geboden goed werden nageleefd.

REPATRIËRING VAKANTIEGANGERS

Het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC) in Driebergen kreeg al in januari dit jaar met corona te maken, toen de uitbraak zich nog beperkte tot China en omliggende landen. Maarten Dewachter, hoofd LOCC, blikt terug: “In die beginfase ging het vooral om repatriëring van Nederlanders uit Zuidoost-Azië, onder andere vanuit Wuhan, en later vanaf een cruiseschip dat wekenlang nergens kon afmeren. Het LOCC heeft de terugkeer van de getroffen reizigers uit Wuhan begeleid en heeft in samenwerking met defensie een besloten locatie voor twee weken quarantaine geregeld. Ook daarna hadden we nog veel werk om in het buitenland gestrande Nederlanders terug te krijgen in Nederland. Toen de uitbraak zich in februari en maart over de hele wereld verspreidde en het virus ook in Nederland snel om zich heen greep, moesten we als LOCC bij opschaling van de nationale crisisstructuur ook heel fors opschalen. Het LOCC kent echter een beperkte bezetting en er was – alleen al voor de kerntaken van het LOCC – in een crisis met deze omvang duidelijk meer capaciteit nodig. De sterk toenemende vraag naar ondersteuning vanuit de veiligheidsregio’s was de reden om alle coördinatie-taken rond Covid-19 in één landelijk team onder te brengen.”

De veiligheidsregio's en de politie leverden hiervoor input, die wij verwerkten tot een totaaloverzicht."

Bedden in beeld

Een andere activiteit van het LOT-C was het coördineren van de informatie rond bedden capaciteit. De opschaling van de intensive care capaciteit en de patiëntenspreiding was in handen van het Landelijk Coördinatiecentrum Patiëntenspreiding in het Rotterdamse Erasmus Medisch Centrum. Het LOT-C had gedurende het hoogtepunt van de uitbraak in de periode maart-april-mei dagelijks overleg met dit coördinatiecentrum en schiep overzicht in initiatieven voor de opbouw van extra zorglocaties. Stelstra: "Dat gold zowel voor de acute intensive care- en ziekenhuiszorg als voor de zorgfase die veel patiënten daarna nog nodig hebben. We zagen dat op tal van plaatsen in het land speciale coronazorgvoorzieningen werden gerealiseerd. Onze opgave was verbinding te leggen met de regio's en een totaaloverzicht te bieden van de vraag naar zorg- en bedden capaciteit aan de ene kant en de beschikbaarheid ervan aan de andere kant."

Opnieuw geactiveerd

Voorals maart en april waren spannende maanden voor het Nederlandse crisisbeheersingsstelsel. De diverse landelijke coördinatiestructuren en de veiligheidsregio's moesten navigeren op voortdurend veranderende prognoses en scenario's. Maar het worstcasescenario, waarbij de medische zorg landelijk volledig zou worden overvraagd en patiënten niet meer de noodzakelijke medische hulp konden krijgen, bleef gelukkig uit. Dankzij de goed nageleefde regels van de overheid ter beperking van het besmettingsrisico, stabiliseerde de situatie half april, waarna het aantal besmettingen en ziekenhuisopnames daalde. Vanaf begin juni schaalde de nationale crisisbeheersingsstructuur geleidelijk af en op 24 juni werd ook het LOT-C in de 'waakvlamstand' gebracht. De activiteiten van het team werden overgedragen aan de reguliere werkstructuren in het veiligheidsdomein, zoals het IFV, het LOCC en GGD-GHOR Nederland. Vanwege de opleving van het virus in juli en augustus is de werkorganisatie van het LOT-C na een besluit van het Veiligheidsberaad op 17 augustus opnieuw geactiveerd. RJ//